

استفاده امامان از اموال حاکمان

کلیدواژه: اموال، امامان، ائمه، مال، حاکمان ظالم
پرسش: امامان معصوم (علیه السلام) گاه در مهمانی‌های **حاکمان جور** حاضر شده و از غذایشان می‌خوردند. آیا این اموال، **حرام** نبود؟!
پاسخ: در اموال حاکمان احتمال وجود مال **حلال** هم هست علاوه بر آن اجازه اموال **بیت المال** در واقع بدست **امام معصوم** است.

فهرست مندرجات

- ۱- پرسش
- ۲- پاسخ
- ۳- پانویس
- ۴- منبع

پرسش

ائمه معصومین (علیه السلام) گاهی در مهمانی‌ها مجبور به خوردن اموال خلفای زمان خود می‌شدند و با توجه به داستان **عقیل** برادر **حضرت علی (علیه السلام)** و مراجعه او به معاویه، مشخص می‌شود مال خلفا کاملاً **حلال** نبوده است. آیا می‌توان گفت ائمه سهم خود از **بیت المال** را می‌خوردند؟

پاسخ

برای این پرسش، پاسخ‌های متعددی وجود دارد که به برخی از آنها اشاره می‌شود.
۱. مشخص نبود که تمام اموالی که در اختیار حاکمان جور بوده حرام باشد، چه بسا آنان اموال شخصی حلالی هم داشتند.
۲. هنگام اجبار و یا **تقیه**، یا مصالحی دیگر، غذای حرام نیز حلال خواهد شد. **علی بن یقطين** که از اصحاب **امام کاظم (علیه السلام)** و **وزیر هارون الرشید** بود، به امام (علیه السلام) نوشت، دلم از این کارگزاری سلطان می‌گیرد، اگر اجازه دهید از او بگیریم. امام کاظم (علیه السلام) جواب داد، به تو اجازه نمی‌دهم از کارشان خارج شوی، اما تقوای خدا را پیشه کن.
[۱] حمیری، عبدالله بن جعفر، قرب الاسناد، ص ۲۰۵-۲۰۶، قم، مؤسسه آل البیت، چاپ اول، ۱۴۱۳ق.

۳. هر حکومت - چه عادل و چه ظالم - درآمدهایی دارد که به مناسبت‌هایی آن اموال را در جامعه تزییق می‌کند و اگر بخواهیم آن اموال را به صورت مطلق حرام بدانیم، نظام جامعه در معرض متلاشی شدن قرار خواهد گرفت.
بر این اساس، توصیه‌ای از امامان وجود ندارد که هر دریافتی از حکومت ظالم را رد کنید بلکه امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: خسرو (پادشاه ایران) برای **رسول خدا -صلی الله علیه وآله -** هدیه فرستاد و آن حضرت پذیرفت. همچنین قیصر روم برای رسول خدا -صلی الله علیه وآله - پیشکش فرستاد و ایشان نیز قبول فرمود، و پادشاهان اگر چیزی برای آن حضرت به ارمغان می‌فرستادند ایشان می‌پذیرفتند.
[۲] صدوق، **مجدد بن علی، من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۰۰، محقق، مصحح، غفاری، علی اکبر، قم، دفتر انتشارات اسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۳ق.**

مفوقی، (حاکم **مصر** در زمان پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) قاطری به پیامبر (صلی الله علیه وآله) بخشیده بود که «**دلایل**» نام داشت و به آن «**شهباء**» نیز می‌گفتند که حضرت آن را به امام علی (علیه السلام) بخشید بعد، به امام حسن (علیه السلام) بعد از آن حضرت، به امام حسین -علیه السلام- رسید، سپس آن قاطر پیر و کور شد.
[۳] ابن شهر آشوب، **مجدد، مناقب آل ابی طالب، ج ۱، ص ۱۶۹، قم، علامه، چاپ اول، ۱۳۷۹ق.**

امام حسن و امام حسین (علیه السلام) با آنکه در نهان و آشکار از **معاویه** انتقاد می‌کردند، اما هدایای او را می‌پذیرفتند.
[۴] حمیری، عبدالله بن جعفر، قرب الاسناد، ص ۹۲.

۴. دریافت و مصرف **بیت المال** مسلمانان در واقع در حوزه اختیارات **امامان معصوم** بود و آنچه آنان از خلفا می‌گرفتند، اموالی غصبی بود که به صاحبان اصلی‌اش برمی‌گشت.
۵. در همین راستا، شیعیان نیز می‌توانند در مواردی، از پرداختی‌های حکومت‌های ظالمانه بهره‌مند شوند. **امام باقر -علیه السلام-** فرمود: اشتغال در بخش‌هایی از کارهای موجود در نظام حکومتی ظالمان را مجاز دانستیم که دستمزدش نیز بر شیعیان ما **حلال** است، اما آن کارهایی که اجازه‌اش را نداده‌ایم، دستمزدش نیز حرام خواهد بود.
[۵] **طوسی، مجدد بن حسن، تهذیب الاحکام، ج ۴، ص ۱۲۸، محقق، مصحح، خراسان، حسن الموسوی، تهران، دار الکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق.**

۱. [↑ حمیری، عبدالله بن جعفر، قرب الاسناد، ص ۲۰۵-۲۰۶، قم، مؤسسة آل البيت، چاپ اول، ۱۴۱۳ق.](#)
۲. [↑ صدوق، مجد بن علی، من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۰۰، محقق، مصحح، غفاری، علی اکبر، قم، دفتر انتشارات اسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۳ق.](#)
۳. [↑ ابن شهر آشوب، مجد، مناقب آل ابی طالب، ج ۱، ص ۱۶۹، قم، علامه، چاپ اول، ۱۳۷۹ق.](#)
۴. [↑ حمیری، عبدالله بن جعفر، قرب الاسناد، ص ۹۲.](#)
۵. [↑ طوسی، مجد بن حسن، تهذیب الاحکام، ج ۴، ص ۱۳۸، محقق، مصحح، خراسان، حسن الموسوی، تهران، دار الکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق.](#)

[پایگاه اسلام کوئست برگرفته از مقاله « امامان\(ع\) و خوردن از اموال حاکمان جور » تاریخ باز یابی ۱۰/۰۹/۱۳۹۴.](#)